

Bijlage – Achtergrondinformatie opgesteld door het lid Nicolai (PvdD) inzake verzoek versoepeling bezoekenregeling verpleeg-/verzorgingshuizen

De eind maart 2020 vastgestelde noodverordeningen verbieden om het bezoek aan ouderen in verpleeg/verzorgingshuizen toe te laten. Een uitzondering is gemaakt voor bezoek aan personen in een stervensfase of vergelijkbare omstandigheden.

Op 31 maart jl. heb ik daarover vragen gesteld aan de minister van J&V.¹

Deze vragen kwamen voort uit mijn bezorgdheid over de vergaande inbreuk op de persoonlijke vrijheid van gezonde ouderen die in zo'n instelling verblijven, en die in feite geplaatst worden in isolatie c.q. quarantaine. De directie van de instelling mag immers geen bezoek meer toelaten aan die gezonde ouderen.

De Wet publieke gezondheidszorg voorziet in maatregelen die contact met derden (niet zijnde verzorgenden) onmogelijk maken in gevallen dat een besmettelijke ziekte is geconstateerd bij de betreffende persoon.

Omdat die beperkende maatregelen (van isolatie en quarantaine) een vergaande inbreuk impliceren op een grondrecht, is in die wet voorzien in allerlei rechtswaarborgen. In de memorie van toelichting staat:

“Vanwege het ingrijpende karakter van de maatregelen van isolatie, gedwongen onderzoek en quarantaine is in de Infectieziektenwet een van de Algemene wet bestuursrecht afwijkend regime van rechtsbescherming neergelegd. Deze zijn in dit voorstel overgenomen. Zo is bepaald dat de maatregelen van isolatie en quarantaine slechts mogen worden voortgezet (...) nadat, op vordering van de officier van justitie, daartoe rechterlijke machtiging is verkregen. Verder is voorzien in een procedure volgens welke degene ten aanzien van wie een beschikking tot opnemings tot isolatie, tot gedwongen onderzoek of tot onderwerping aan een maatregel van quarantaine is genomen, de rechter kan verzoeken de maatregel op te heffen “

Een oudere bij wie geen besmettelijke ziekte is vastgesteld en die in een verzorgings- of verpleeghuis verblijft, kan wettelijk niet in quarantaine worden geplaatst.

Omdat de betreffende oudere in het algemeen niet in staat zal zijn (of door de instelling het niet wordt toegestaan) om zelfstandig de instelling te verlaten, betekent een bezoekverbod met betrekking tot een gezonde oudere die wel graag met familieleden of vrienden contact wil hebben, dat hem zulk contact met derden (niet zijnde verzorgenden) tegen zijn wil wordt onthouden.

Het bezoekverbod plaatst zo'n oudere in feite in de situatie van gedwongen contactverbod die volgens de Wet publieke gezondheidszorg alleen gewettigd is wanneer is vastgesteld dat de betrokkene besmet is.

Zolang noch van de te bezoeken oudere, noch van de bezoeker is vastgesteld dat deze besmet is, is er wettelijk geen grond om het bezoek te verbieden.

Het in de noodverordening opgenomen contactverbod is kennelijk ingegeven door de vrees dat mogelijk een bezoeker van wie niet is vastgesteld dat hij besmet is, anderen dan de te bezoeken persoon in de instelling zou kunnen besmetten.

¹ Kenmerk: 219200004.

Het is ten zeerste te betwijfelen of die enkele vrees kan rechtvaardigen dat in een noodverordening een contactverbod wordt opgelegd aan gezonde personen, terwijl bovendien aan die beslissing geen rechtswaarborgen zijn verbonden vergelijkbaar aan die waarin de Wet publieke gezondheidszorg voorziet in gevallen van gedwongen contactverbod. Die wet ziet op epidemische situaties en het is niet goed voorstelbaar dat de wetgever voor de daarin geregelde contactverboden gelet op het ingrijpende karakter daarvan rechtswaarborgen vereist, terwijl die rechtswaarborgen zouden kunnen ontbreken indien met andere wettelijke bevoegdheden (zoals die van artikel 174 Gemeentewet) op een epidemische situatie wordt gereageerd met opgelegde contactverboden.

Daarnaast is van belang dat als het mogelijk is om in de instelling zodanige maatregelen te treffen dat een gezonde oudere door een gezonde bezoeker kan worden bezocht, zonder dat die bezoeker in contact komt met derden, het contactverbod in strijd moet worden geoordeeld met het proportionaliteitsbeginsel. Hetzelfde geldt als alle in (het gedeelte van) de instelling verblijvende gezonde ouderen hebben aangegeven dat zij liever wel bezoek ontvangen en het risico aanvaarden dat de bezoeker mogelijk besmet is.

Dat de noodverordening buiten de Wet publieke gezondheidszorg om een contactverbod tussen twee gezonde personen invoert, waarbij bovendien niet voorzien is in rechtswaarborgen, en aan de directie van de instelling niet de bevoegdheid is gegeven om zelf maatregelen te treffen om bezoek ook aan anderen dan personen in de stervensfase toe te staan, acht ik onjuist.

In allerlei ingezonden brieven en ook op de TV is gesmeekt om weer contact mogelijk te maken tussen familieleden en een gezonde oudere in een instelling, die leed ervaart als gevolg van de eenzaamheid die het gevolg is van het contactverbod. Ik zie niet in dat het onmogelijk zou zijn om zonder kans op besmetting van derden bezoek toe te laten. Dat bezoek zou zich kunnen beperken tot een bepaalde periode, waarin andere ouderen op hun kamer moeten verblijven met de deur dicht. Slechts één personeelslid (die gezond is) zou zich met het binnen- en uitlaten van de bezoeker kunnen bemoeien. De instelling zelf is creatief genoeg om nog andere manieren te bedenken.

Het contactverbod is des te schrijnender nu voldoende bescherming van de verzorgenden blijkt te ontbreken en deze ook niet getest zijn op mogelijke besmetting, zodat de noodzaak om bezoekers buiten de deur te houden een disproportionele eis is geworden. Daar komt nog bij dat juist nu de besmettingen in de verzorgings- en verpleeghuizen zijn toegenomen, er te meer een belang is voor familieleden om contact te hebben met de oudere die gevaar loopt op korte termijn besmet te raken en te sterven.